

V Praze dne
Č. j.: MPSV-2019/68580-231/1

Stanovisko Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ve věci zápisu dítěte k předškolnímu vzdělávání

Novelou zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen „šolský zákon“), která byla provedena zákonem č. 178/2016 Sb., bylo s účinností od školního roku 2017/2018 upraveno povinné předškolní vzdělávání pro děti, které

- 1) jsou občany České republiky a pobývají na území České republiky déle než 90 dnů, nebo
- 2) jsou občany jiného členského státu Evropské unie, kteří na území České republiky pobývají déle než 90 dnů, nebo
- 3) jsou jinými cizinci, kteří jsou oprávněni pobývat na území České republiky trvale nebo přechodně po dobu delší než 90 dnů, nebo
- 4) jsou účastníky řízení o udělení mezinárodní ochrany

a současně před začátkem školního roku dosáhly pěti let věku, a to až do zahájení povinné školní docházky. Zákonnému zástupci dítěte byla v této souvislosti uložena v § 34a odst. 2 šolského zákona povinnost přihlásit dítě k zápisu k předškolnímu vzdělávání v kalendářním roce, ve kterém začíná povinnost předškolního vzdělávání dítěte.

Z důvodu nejasnosti postupů v případech, kdy zákonní zástupci nesplní svou povinnost přihlásit dítě k zápisu k povinnému předškolnímu vzdělávání, přistoupilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvo práce a sociálních věcí k vydání tohoto stanoviska.

Postup v případě, že zákonný zástupce nepřihlásí dítě k zápisu k povinnému předškolnímu vzdělávání:

Zákonný zástupce dítěte, za kterého se ve smyslu § 183 odst. 7 školského zákona považuje rodič nebo jiná osoba, která je v souladu s rozhodnutím soudu oprávněna jednat za dítě ve věci předškolního vzdělávání (např. poručník, pěstoun, jiná pečující osoba), je povinen přihlásit dítěte k zápisu k předškolnímu vzdělávání v období od 2. do 16. května kalendářního roku, ve kterém začíná povinnost předškolního vzdělávání dítěte, a to buď ve spádové mateřské škole zřízené obcí nebo svazkem obcí se sídlem ve školském obvodu, v němž má dítě místo trvalého pobytu nebo v případě cizince místo pobytu, anebo v jiné mateřské škole zvolené zákonným zástupcem dítěte. Zákonný zástupce dítěte je zároveň oprávněn zvolit pro dítě jiný způsob povinného předškolního vzdělávání, než je docházka dítěte do mateřské školy, kterým se rozumí individuálního vzdělávání dítěte, vzdělávání dítěte v přípravné třídě základní školy a ve třídě přípravného stupně základní školy speciální nebo vzdělávání v zahraniční škole na území České republiky, ve které Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy povolilo plnění povinné školní docházky (viz § 34a odst. 5 školského zákona).

Pokud dojde k situaci, že

- zákonný zástupce nepřihlásí dítě k zápisu k předškolnímu vzdělávání ve spádové mateřské škole,
 - ředitel spádové mateřské školy neobdrží v přiměřené době od ukončení zápisu k předškolnímu vzdělávání oznámení od ředitele jiné mateřské školy, že dítě bylo přijato k předškolnímu vzdělávání do jiné než spádové mateřské školy, ani
 - ředitel spádové mateřské školy neobdrží nejpozději do 3 měsíců před počátkem školního roku oznámení zákonného zástupce o tom, že pro dítě zvolil jiný způsob plnění povinnosti předškolního vzdělávání podle § 34a odst. 5 školského zákona,
- zakládá tato situace podezření na spáchání přestupku zákonného zástupce dítěte podle § 182a odst. 1 písm. a) bod 2 školského zákona.**

Ředitel spádové mateřské školy v tomto případě učiní oznámení o podezření ze spáchání přestupku (podnět k zahájení řízení o přestupku ve smyslu § 42 správního řádu) příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností. K projednání a posouzení přestupku zákonného zástupce podle § 182a odst. 1 písm. a) školského zákona je příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností,

v jehož správním obvodu měl být přestupek spáchán, tj. v jehož správním obvodu se nachází sídlo spádové mateřské školy dítěte (viz § 60, § 62 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, dále jen „zákon č. 250/2016 Sb.“). Určení konkrétního útvaru obecního úřadu obce s rozšířenou působností, do jehož působnosti je svěřeno projednávání přestupku zákonného zástupce podle § 182a odst. 1 písm. a) školského zákona, je věcí vnitřních předpisů tohoto úřadu (zejména organizačního řádu). Spádová mateřská škola však v oznámení o nesplnění povinnosti zákonného zástupce přihlásit dítě k povinnému předškolnímu vzdělávání nemusí uvádět konkrétní odbor nebo oddělení obecního úřadu obce s rozšířenou působností, když postačí uvedení názvu a adresy sídla příslušného městského nebo obecního úřadu.

Příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností (dále jen „OÚORP“) po přijetí oznámení o nesplnění povinnosti zákonného zástupce přihlásit dítě k povinnému předškolnímu vzdělávání postupuje dále v souladu se zákonem č. 250/2016 Sb. a se správním řádem. Zejména je oprávněn předvolat zákonného zástupce k podání vysvětlení ve věci nepřihlášení dítěte k povinnému předškolnímu vzdělávání v souladu s § 137 správního řádu, a to za účelem posouzení, zda je v posuzovaném případě odůvodněné zahájit z moci úřední řízení o přestupku. Zákonný zástupce je ze zákona povinen se na předvolání dostavit k podání vysvětlení, pokud mu v tom nebrání závažné důvody, přičemž musí být poučen o tom, že pokud se bez náležité omluvy k podání vysvětlení na předvolání OÚORP nedostaví, může mu být z tohoto důvodu uložena pořádková pokuta až do výše 50 000 Kč nebo může být na požádání OÚORP předveden Policií České republiky nebo obecní policií. Jestliže se zákonný zástupce k podání vysvětlení dostaví, může OÚORP v závislosti na podaném vysvětlení a projednání věci se zákonným zástupcem řešit věc

1. odložením věci podle § 76 odst. 1 písm. a) zákona č. 250/2016 Sb., pokud zákonnému zástupci nelze prokázat zavinění ani z nedbalosti za nepřihlášení dítěte k povinnému předškolnímu vzdělávání (zákonnému zástupci bránily ve splnění zákonné povinnosti závažné objektivní překážky, např. hospitalizace ve zdravotnickém zařízení apod.),

2. uložením pokuty za přestupek příkazem na místě podle § 91 a § 92 zákona č. 250/2016 Sb., pokud zákonný zástupce souhlasí se zjištěným stavem věci, s právní kvalifikací skutku a s uložením správního trestu (tj. zákonný zástupce uzná své pochybení a souhlasí s tím, že mu bude uložena pokuta za přestupek, nepostačuje-li domluva),
3. vydáním příkazu o uložení napomenutí nebo pokuty za přestupek podle § 90 zákona č. 250/2016 Sb. a § 150 správního řádu, pokud je spolehlivě zjištěn stav věci a je možné o přestupku zákonného zástupce rozhodnout i bez předchozího řízení (vydání příkazu může být prvním úkonem v řízení o přestupku),
4. oznámením zahájení řízení o přestupku podle § 78 zákona č. 250/2016 Sb., které je možné provést doručením písemného oznámení o zahájení řízení zákonnému zástupce nebo ústním vyhlášením.

Způsobem uvedeným výše v bodě 3. a 4. (vydání příkazu, oznámení o zahájení řízení o přestupku) může OÚORP postupovat i v případě, že se zákonný zástupce nedostaví na předvolání k podání vysvětlení, anebo že OÚORP předchozí vysvětlení zákonného zástupce nepožaduje, neboť považuje zjištěný skutkový stav za natolik jednoznačný, aby rovnou přistoupil k vydání příkazu o uložení správního trestu nebo k zahájení řízení o přestupku.

V kterékoliv fázi prověřování podezření na spáchání přestupku zákonného zástupce podle § 182a odst. 1 písm. a) bod 2 školského zákona, tj. jak v rámci postupu před zahájením řízení o přestupku, tak i po zahájení řízení o přestupku, je příslušný OÚORP oprávněn dožadovat součinnost orgánů Policie České republiky a jiných správních orgánů k prověřování oznámení o přestupku nebo k projednání přestupku v souladu s § 75 zákona č. 250/2016 Sb. **Ze správních orgánů může být dožádán o součinnost rovněž orgán sociálně-právní ochrany dětí** (tj. věcně příslušný odbor nebo oddělení OÚORP, v jehož obvodu je dítě hlášeno k trvalému pobytu) **nebo Úřad práce České republiky**, který může mít informace o zákonných zástupcích dítěte v souvislosti s poskytováním nepojistných sociálních dávek nebo zprostředkováním zaměstnání, včetně informace o místě faktického bydliště zákonných zástupců dítěte (dožádání je vhodné adresovat místně příslušné krajské

pobočce Úřadu práce České republiky). Pokud je dítě hlášeno k trvalému pobytu ve správním obvodu jiného obecního úřadu I. stupně, je možné dožádat o součinnost rovněž tento obecní úřad I. stupně, případně pověřený obecní úřad, v jehož správním obvodu se dotčený obecní úřad I. stupně nachází, neboť obecní úřad I. stupně nebo pověřený obecní úřad jsou zákonným zástupcům dítěte nejbližší a mohou mít o nich k dispozici informace, které napomůžou zákonného zástupce dítěte dohledat a objasnit skutkový stav věci.

Všechny dožádané správní orgány, včetně orgánu sociálně-právní ochrany dětí, jsou povinny poskytnout místně příslušnému OÚORP potřebnou součinnost k prověření podezření na spáchání přestupku, zejména poskytnout informace, kterými disponují o zákonných zástupcích dítěte nebo o samotném dítěti v souvislosti s výkonem agendy dožádaného správního orgánu. Pokud je dožádaný správní orgán v kontaktu se zákonnými zástupci dítěte, může ho OÚORP prověřující podezření na spáchání přestupku dožádat rovněž o to, aby upozornil zákonného zástupce na nesplnění povinnosti přihlásit dítě k povinnému předškolnímu vzdělávání a na nutnost urychleného řešení tohoto problému v součinnosti se spádovou mateřskou školou a místně příslušným OÚORP.

Spolupráce s orgánem sociálně-právní ochrany dětí v souvislosti s přihlášením dítěte k povinnému předškolnímu vzdělávání:

V případě, že se kterýkoliv orgán sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“) dozví při své činnosti v rámci zajišťování sociálně-právní ochrany o tom, že zákonní zástupci dítěte řádně nesplnili povinnost přihlásit dítě k povinnému předškolnímu vzdělávání podle školského zákona, je OSPOD povinen upozornit zákonné zástupce na porušení jejich zákonné povinnosti a vyzvat je k bezodkladnému zjednání nápravy ve spolupráci se spádovou mateřskou školou dítěte. Dále je OSPOD povinen tuto skutečnost bez zbytečného odkladu oznámit místně příslušnému OÚORP jako podezření na spáchání přestupku podle § 182a odst. 1 písm. a) bod 2 školského zákona v souladu s oznamovací povinností správních orgánů zakotvenou v § 73 zákona č. 250/2016 Sb. Oznamovat podezření na spáchání přestupku zákonného zástupce však OSPOD nemusí, pokud má ověřeno, že místně

příslušný OÚORP byl o nepřihlášení dítěte k povinnému předškolnímu vzdělávání již informován jiným způsobem (zejména na základě oznámení od spádové mateřské školy).

Za předpokladu, že OSPOD v rámci zajišťování sociálně-právní ochrany je v kontaktu se zákonnými zástupci dítěte, u kterých lze mít pochybnost o tom, zda jsou náležitě informováni o povinnosti přihlásit dítě k zápisu k předškolnímu vzdělávání podle § 34a odst. 1, 2 školského zákona, informuje OSPOD zákonné zástupce o podmínkách povinného předškolního vzdělávání dítěte, jakož i o možnosti plnění povinnosti předškolního vzdělávání jinými způsoby podle § 34a odst. 5 školského zákona. Za předpokladu, že OSPOD v rámci zajišťování sociálně-právní ochrany je v kontaktu se zákonnými zástupci dítěte, u kterých lze mít pochybnost o tom, zda jsou náležitě informováni o povinnosti přihlásit dítě k zápisu k předškolnímu vzdělávání podle § 34a odst. 1, 2 školského zákona, je OSPOD povinen informovat zákonné zástupce o podmínkách a významu povinného předškolního vzdělávání dítěte, včetně zákonné úpravy povinnosti zákonného zástupce přihlásit dítě k zápisu k předškolnímu vzdělávání a možnosti plnění povinnosti předškolního vzdělávání jinými způsoby podle § 34a odst. 5 školského zákon.

Pokud místně příslušný OSPOD obdrží informaci o nesplnění povinnosti přihlášení dítěte k povinnému předškolnímu vzdělávání, provede vždy vlastní vyhodnocení této informace a dalšího vhodného postupu, ať už uvedenou informaci obdrží v souvislosti s prověřováním podezření na spáchání přestupku zákonného zástupce podle školského zákona anebo mimo rámec prověřování přestupku. V případě, že dotčenému dítěti je již z jiného důvodu poskytována sociálně-právní ochrana a je zařazeno v evidenci OSPOD, bude informace o nepřihlášení dítěte k povinnému předškolnímu vzdělávání součástí spisové dokumentace Om nebo Nom vedené o dítěti a příslušný OSPOD tuto informaci zohlední při další práci s dítětem a jeho zákonnými zástupci.

V opačném případě, kdy dotčené dítě v evidenci OSPOD zařazeno není, OSPOD posoudí, zda obdržená informace obsahuje skutečnosti nasvědčující tomu, že se jedná o děti uvedené v § 6 ZSPOD. Pokud dospěje k závěru, že ano, je třeba provést základní vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny podle § 10 odst. 3 písm. c)

zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (dále jen „zákon č. 359/1999 Sb.“). Samotná skutečnost, že nedošlo k řádnému přihlášení dítěte k povinnému předškolnímu vzdělávání podle § 34a odst. 2 školského zákona, však nevede OSPOD automaticky k závěru, že se jedná o dítě, na které se zaměřuje sociálně-právní ochrana dětí podle § 6 zákona č. 359/1999 Sb. Nepřihlášení dítěte k povinnému předškolnímu vzdělávání sice nepochybně znamená porušení povinnosti zákonného zástupce plynoucí z rodičovské odpovědnosti v oblasti zajišťování vzdělání dítěte ve smyslu § 6 písm. a) bod 2 zákona č. 359/1999 Sb. ve spojení s § 858 občanského zákoníku, nicméně důvodem pro zařazení dítěte do základní evidence OSPOD a pro poskytování sociálně-právní ochrany ze strany OSPOD může být jen za předpokladu, že

1. vedle nepřihlášení dítěte k povinnému předškolnímu vzdělávání jsou zjištěny další závažné skutečnosti, které zakládají podezření na nepřiměřené ohrožení dítěte
ze strany zákonných zástupců nebo jiných osob (viz níže); nebo
2. neplnění povinností zákonného zástupce v oblasti povinného předškolního vzdělávání trvá takovou dobu nebo je takové intenzity, že může nepřiměřeně ohrozit příznivý vývoj dítěte (viz konec ustanovení § 6 zákona č. 359/1999 Sb.).

Za déletrvající nebo intenzivní neplnění povinností vyplývajících z rodičovské odpovědnosti nelze považovat zejména případy, kdy porušení povinnosti přihlásit dítě k povinnému předškolnímu vzdělávání mělo jen dočasný charakter (zákonný zástupce na základě upozornění nebo projednání věci odstranil protiprávní stav a dítě k povinnému předškolnímu vzdělávání dodatečně přihlásil, případně pro dítě zvolil jiný způsob povinného předškolního vzdělávání), k porušení povinnosti zákonného zástupce došlo z nevědomé nedbalosti nebo kdy ve splnění zákonné povinnosti bránily zákonnému zástupci závažné objektivní překážky.

Jestliže se OÚORP, který je místně příslušný k prověření podezření na spáchání přestupku zákonného zástupce podle školského zákona, nebo spádová mateřská škola dozví v souvislosti s nesplněním povinnosti přihlásit dítě k povinnému předškolnímu vzdělávání o dalších skutečnostech, které nasvědčují závažnému

porušování nebo zanedbávání povinností zákonného zástupce při péči o dítě nebo jeho výchově (např. vážné zanedbávání, týrání nebo zneužívání dítěte), mají povinnost tyto skutečnosti bez zbytečného odkladu oznámit místně příslušnému OSPOD (věcně příslušnému odboru nebo oddělení OÚORP, v jehož obvodu je dítě hlášeno k trvalému pobytu) v souladu s úpravou oznamovací povinnosti státních orgánů a škol podle § 10 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb.

Mgr. Jana Hanzlíková v. r.
náměstkyně sekce sociální politiky
Ministerstvo práce a sociálních věcí

Mgr. Václav Pícl v. r.
náměstek pro řízení sekce vzdělávání
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Rozdělovník:

- krajským úřadem
- obecním úřadem obcí s rozšířenou působností